

Bölüm 13

SINIF İÇİ ÖĞRENMELERİ DESTEKLEYİCİ DIŞ MEKÂN ÖĞRENME ETKİNLİKLERİNİN DÜZENLENMESİ¹

Yusuf SÖZER²
Behçet ORAL³

Öğrenmenin doğası üzerine yapılan araştırmalar yoluyla sürekli olarak daha etkili bir öğrenmenin nasıl olması gerektiği ile ilgili verilere ulaşılmaktadır. Özellikle eleştirel pedagoglar tarafından öğrenmelerin kendi doğal ve gerçek ortamlarından kopmuş bir biçimde sadece sınıf içi aktivitelerle sağlanmaya çalışılması eleştirilmekte bu çerçevede daha etkili öğrenmeler için alternatif görüş ve önerileri sürülmektedir. Bunlar arasında sınıf içi öğrenmelerin okul dışı mekânlara/kendi doğal ortamlarına taşınması da yer almaktadır. Bu yolla öğrencilerin bilgilerini daha anlamlı, kalıcı ve işlevsel bir biçimde yapılandırabilecekleri, okul-hayat ilişkisini daha etkili bir biçimde kurabilecekleri umulmaktadır.

Eğitim, öğretimi de içeren oldukça kapsamlı ve sürekli bir kavram olmasına rağmen eğitim programlarının odağı çoğunlukla sınıf içinde gerçekleşen etkinliklere bir başka deyişle salt öğretime indirgenebilmektedir. Öğretim yoluyla gerçekleştirilmeye çalışılan öğrenmelerin sınıf içi yaşantılar ile sınırlanması, uygulama alanlarına taşınmaması, gerçek deneyimlere dönüşmemesi ve süreklilik göstermemesi halinde öğrenciler öğrenilenleri yaşamla ilişkilendirmekte zorlanmakta, öğrenme içeriği üzerinde üst düzey düşünme becerileri sergileyememekte, kimi zaman da kolayca unutabilmektedirler.

Günümüzde bilgiye erişimde artan olanaklar, eğitimin belli bir zamana ve mekâna bağımlı olma sorununu önemli ölçüde azaltmıştır. Bu durum eğitimde sürekliliğin, hayata yakınlık ve transfer ilkelerinin daha güçlü bir biçimde sağlanabilmesini ve klasik “dört duvar” sınıf anlayışı yerine “dünyayı” sınıf olarak görmeye yönelten bir anlayışın gelişmesini desteklemektedir. Bu bağlamda sınıfların çevresel öğrenme mekânlarına taşınması, öğrencilerin öğrenme içeriklerini kendi doğal ortamlarında ve gerçek bağlamları içerisinde gözlemleyerek öğrenme imkânları artmaktadır.

¹ Bu çalışma Yusuf SÖZER tarafından Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde hazırlanan “Sınıf İçi Öğrenmeleri Destekleyen Okul Dışı Aktif Öğrenmeler: Bir Meta-Sentez Çalışması” başlıklı doktora tezinden derlenmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi., Batman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, yusuf.sozer@batman.edu.tr

³ Prof. Dr., Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, oralbehcet@dicle.edu.tr

kayıtları vb. dokümanları içeren bir sergi açılabilir. Yine, okul gazetesi, okul dergisi ve okulun internet sitesinde bu deneyimler paylaşılabilir. Ayrıca tüm bu paylaşımlar okulun diğer öğretmen ve öğrencilerini okul dışı öğrenme mekânlarına gezi düzenlemeye teşvik edebilir.

Gezi sonrası etkinlikler için aşağıdaki örnekler verilebilir (Melber, 2008):

- Gezi sırasında kullanılan aktivite yaprakları ve öğrenci notları ciltlenerek bir sınıf kitabı hazırlanabilir. Böylece, öğrencilerin kendi keşif deneyimlerini diğer öğrencilerle paylaşmaları sağlanır ve kitap daha sonraki öğrencilerin de yararlanması için okul kütüphanesine yerleştirilir.
- Öğrenciler, gezi deneyimlerini diğer sınıflara sunabilir.
- Gezi alanından elde edilen resimler, videolar da kullanılarak bir tür belgesel film veya alanı tanıtan broşür veya reklam üretilebilir.
- Öğrenciler alan gezisindeki deneyimleriyle ilişkili bir öykü yazabilir veya bir resim çizebilir.
- Alan gezisine ilişkin bir grup tartışması düzenlenebilir, grup tartışması için alana ilişkin yeni ve daha ileri sorular üretilebilir. Üretilen yeni sorulara gezi alanla ilişkili kurumlarla kontak kurularak ve internet-kütüphane araştırmaları yoluyla yanıtlar aranabilir.

KAYNAKLAR

1. Alakır, A. (2006). *Büyük İş Merkezlerinin İlköğretim Çağındaki Çocukların Sosyalleşmesine ve Sosyal Beceriler Geliştirmelerine Katkıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Atabek Yiğit, E. (2011). Sanayi Kuruluşları. Canan Laçın Şimşek (Ed.), *Fen Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamları* içinde (s. 105-116). Ankara: Pegem Yay.
3. Atmaca, S. (2012). *Derslik Dışı Fen Etkinlikleri ve Bu Etkinliklere Dayalı Öğretimin Öğretmen Adayları Üzerindeki Etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
4. Balkan Kıyıcı, F. (2011). Hayvanat Bahçeleri. Canan Laçın Şimşek (Ed.), *Fen Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamları* içinde (s. 51-64). Ankara: Pegem Yayıncılık.
5. Bozdoğan, A. E. ve Yalçın, N. (2006). Bilim Merkezlerinin İlköğretim Öğrencilerinin Fen Başarılarına Etkisi: Enerji Parkı Örneği. *Gazi Üniversitesi 7. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, 7-9 Eylül 2006, Ankara.
6. Bunting, C. J. (2006). *Interdisciplinary Teaching Through Outdoor Education*. United States, Champaign: Human Kinetics Division.
7. Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1999). *Genel Öğretim Metotları*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
8. Consalvo, C. M. (1996). *Changing Pace "Outdoor Games for Experiential Learning"*. Minneapolis: HRD Press, Inc.&Lakewood Publications.
9. Dale, S. T. (2004). Learning at Zoos and Farms. In Braund M., Reiss, M. (Eds.), *Learning Science Outside The Classroom*. London: Routledge Falmer.
10. De Coi, L., Karger, P., Koesling A.W. ve Olmedilla, D. (2007). Exploiting Policies in an Open Infrastructure for Lifelong Learning. In Duval E., Klamma R., Wolpers M. (Eds.), *Creating New Learning Experiences on a Global Scale*. Hannover: Springer Publishing.

Eğitim Bilimleri Araştırmaları II

11. Demirel, Ö., Başbay, A. ve Erdem, E. (2006). *Eğitimde Çoklu Zekâ Kuram ve Uygulama*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
12. Demirhan, G. (1998). Önderlik, Güvenlik ve çevre Koruma Bütünlüğü İçinde Doğa Sporları Eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi I.Doğa Sporları ve Bilim Sempozyumu*, 1998, Ankara.
13. DfES Manifesto. (2006). *Learning Outside The Classroom*. Nothingham: Department For Education And Skills Publications.
14. Durbin, G. (1999). Improving Worksheets. In Eilean Hooper Greenhill (Ed.), *The Educational Role of The Museums* (2nd ed., pp. 92-98). London: Routledge Publications.
15. Ford, P. (1986). *Outdoor Education: Definition and Philosophy*. (4 Şubat 2014 tarihinde <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED267941.pdf> adresinden alınmıştır).
16. Gözütok, F. (2006). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Ekinoks Yayınları.
17. Hagen, C. (2013). *Why students enjoy integrated outdoor mathematics activities. That's the question*. (16 Ocak 2014 tarihinde, <https://dspace.library.uu.nl/bitstream/handle/1874/266325/Why%20students%20enjoy%20integrated%20outdoor%20mathematics%20activities.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden alınmıştır).
18. İlköğretim 1-8. Sınıflar Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi ile Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programlarında Müze ile Eğitim. (2008). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
19. Jensen, N. (1999). *Children, Teenagers and Adults in Museums-The Educational Role of The Museum*. London and New York: Routledge Taylor&Francis Group.
20. Keleş, Ö. (2011). Doğa Eğitimleri. Canan Laçın Şimşek (Ed.), *Fen Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamları* içinde (s. 133-151). Ankara: Pegem Yayıncılık.
21. Knapp, C.E. (1989). Humanizing Outdoor Education-Exploring Affective Domain. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 60(2), 40-43.
22. McGlashan, P., Gasser, K., Dow, P., Hartney D. ve Rogers, B. (2007). *Outdoor Inquiries Taking Science Investigations Outside The Classroom*. Portsmouth: Heinemann Division.
23. Melber, L. M. (2008). *Informal Learning and Field Trips*. USA, California: Corwin Press.
24. Nuhoglu, H. (2011). Botanik Bahçeleri. Canan Laçın Şimşek (Ed.), *Fen Öğretiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamları* içinde (s. 65-84). Ankara: Pegem Yayıncılık.
25. Önder, A., Abacı, O. ve Kamaraj, I. (2009). Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi: İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndeki Marmara Örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 103-117.
26. Pigg, A. E., Waliczek T. M. & Zajicek J. M. (2006). Effects Of A Gardening Program On The Academic Progress Of Third, Fourth And Fifth Grade Math And Science Students. *Horttechnology Research Reports*, 16(2), 262-264.
27. Rivkin, M. S. (1999). *The Great Outdoors*. USA, Washington: National Association for the Education of Young Children.
28. Smith, P. R. (1987). Outdoor Education and Its Educational Objectives. *JSTOR: Geography*, 72(3), 209-216.
29. Sözer, Y. (2015). *Sınıf İçi Öğrenmeleri Destekleyen Okul Dışı Aktif Öğrenmeler: Bir Meta-Sentez Çalışması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
30. Talboys, G. K. (2010). *Using Museums Handbook for Students and Teachers*. England, Surrey: Ashgate Publishing.
31. TDK. (2014). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri- Güncel Türkçe Sözlük*. (20 Nisan 2014 tarihinde, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=%C5%9F%20merkezi&guid=TDK.GTS.54637e8ab17e88.21835998 adresinden ulaşılmıştır).
32. TÜBİTAK. (b.t.). *TÜBİTAK Bilim Merkezleri*. (20 Haziran 2019 tarihinde, <https://bilimmerkezleri.tubitak.gov.tr/> adresinden alınmıştır).
33. Var, M. ve Karashaş, B. (2010). Botanik Bahçelerinin kullanıcılara sağladığı Eğitsel ve rekreatif imkânlar: Türkiye ve Dünya'dan Örnekler. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, 20-22 Mayıs 2010, Artvin, Cilt IV, 1467-1477.
34. Varnacı Uzun, F. (2011). Milli Parklar. Canan Laçın Şimşek (Ed.), *Fen Öğretiminde Okul Dışı*

Eğitim Bilimleri Araştırmaları II

- Öğrenme Ortamları içinde (s. 117-131). Ankara: Pegem Yayıncılık.
38. Waliczek T.M, Logan P. ve Zajicek J.M. (2003). Exploring the impact of Outdoor Environmental Activities on Children Using a Qualitative Text Data Analysis System. *Horttechnology Research Reports*, 13(4), 684-688.
  39. Yazgan Sađlamer, B. (2013). *Araştırmaya Dayalı Sınıf Dışı Laboratuar Etkinliklerinin Öğrencilerin Araştırma-Sorgulama Becerilerine ve Çevreye Karşı Tutumlarına Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
  40. Yıldırım, R. (2012). *İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Gezi-Gözlem Yönteminin Uygulanma Durumunun İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.